

SMRT NA NILU

Výletní plavby po Nilu na palubě parníku Karnak se zúčastnila pestrá skupina cestujících. Kromě geniálního detektiva Hercula Poirota zde byla rovněž nepříliš půvabná, leč mimořádně zámožná, dědička velkého majetku Linnet Ridgewayová, její pohledný, leč politováníhodně nemajetný, manžel Simon Doyle a také atraktivní Simonova bývalá snoubenka Jacqueline Bellefortová se svojí komornou Emily.

Simon již na palubu Karnaku vstupoval s rozhodnutím, že během cesty po Egyptu svoji bohatou manželku usmrtí a jakmile zdědí její velký majetek, ožení se s Jacqueline, kterou stále miloval tak, jako ona stále milovala jeho. Předem si proto legálně opatřil revolver, lahvičku červeného inkoustu a společně s Jacqueline celý čin pečlivě naplánovali.

Jednoho večera v salonu parníku Karnak Simon nejprve předstíral, že byl opilou Jacqueline postřelen do nohy, přičemž červeným inkoustem zdařile imitoval střelné zranění. Vyčkal, až ostatní cestující odvedou Jacqueline, která dovedně předstírala hysterický záchvat, do její kajuty a jakmile zůstal v salonu sám, rozběhl se do kajuty, kterou společně se svojí manželkou obýval. Zde jediným výstřelem z revolveru Linnet usmrtil. Teprve potom jej napadlo, že aby od sebe odvrátil případné podezření, bude předstírat, že Linnet zastřelil lupič, chtivý jejích šperků. V kajutě proto zotvíral zásuvky, rozházel věci a ze šperkovnice vzal perlový náhrdelník, o kterém věděl, že jej jeho manželce na cestu po Egyptu půjčila její přítelkyně. Náhrdelník zamýšlel cestou z kajuty vyhodit do řeky. Náhrdelník se mu však ještě v kajutě přetrhl a perly se rozsypaly po podlaze. Simon neměl čas je posbírat, protože již slyšel blížící se kroky. Proto se rychle vrátil do salonu, kde se sám střelil do nohy a revolver vyhodil do Nilu.

Hercule Poirot se ujal objasňování zločinu a díky svým „šedým buňkám“ nezadržitelně směřoval k odhalení pravdy. Mimo jiné objevil a ve své kajutě uschoval lahvičku s červeným inkoustem, kterou našel v kapse Simonova saka a kterým Simon předstíral své zranění. To ovšem bylo pro Simona a Jacqueline velmi nemilé. Jacqueline se proto rozhodla, že až bude Poirot v noci spát, vnikne do jeho kajuty, lahvičku najde a hodí do vod Nilu. Protože však Poirot měl „lehký spánek“, potřebovala jej spolehlivě uspat, aby mohla svůj plán uskutečnit. Se svým plánem se proto svěřila své komorné Emily a ta se ochotně sama nabídla, že silný uspávací prostředek obstará.

Emily zašla za lodním lékařem dr. Bessnerem, řekla mu, že trpí silnou nespavostí a požádala, aby jí namíchal účinný prostředek na spaní, což dr. Bessner, ničeho zlého netuše, ochotně učinil. Když Jacqueline od Emily uspávací prostředek převzala, nalila jej nepozorovaně do sklenky Poirotova oblíbeného jahodového likéru a po večeri sklenku nabídla Poirotovi. Poirot sklenku s galantním poděkováním přijal s tím ovšem, že likér si vypije až ve své kajutě před spaním.

V době, kdy Jacqueline předpokládala, že Poirot již tvrdě spí, vypáčila zámek dveří jeho kajuty a vstoupila do ní. Přes veškerou snahu se jí však lahvičku s červeným inkoustem nepodařilo nalézt. Poirot totiž Jacquelinin nekalý plán prohlédl, likér s uspávacím prostředkem nevypil, lahvičku s inkoustem ukryl na jiném místě, spánek pouze předstíral a počínání Jacqueline bedlivě ze svého lůžka sledoval

Genialita Hercula Poirota samozřejmě nakonec opět slavila úspěch. Pravda byla odhalena a zločinci předáni spravedlnosti. Poirot tak mohl s uspokojením odjet zpět do Anglie za svým přítelem kapitánem Hastingsem vstříc dalším dobrodružstvím.

Předpokládejme, že příběh se odehrál v roce 1901 v Egyptě na palubě parníku Karnak, ale v roce 2024 na palubě parníku Vyšehrad poblíž Mánesova mostu v Praze.

①

Jak právně posoudíme jednání Simona za předpokladu, že věděl, že hodnota perlového náhrdelníku je 120.000 Kč? Odůvodněte.

②

Jak právně posoudíme jednání Emily? Odůvodněte.

③

Majitel luxusního parníku Karnak – společnost Titanic Ltd. – vypsal konkurz na funkci kapitána této lodi. Do konkurzu se přihlásil jednak současný kapitán John Brown a jednak první důstojník Oliver Cromwell.

O kapitánu parníku Brownovi bylo mezi posádkou známo, že alkoholu sice příliš často neholduje, ale pokud se opije, tak to vždy stojí za to, neboť vždy vyvede nějakou nepředloženost. Jednou například nechal odrazit od mola v době, kdy většina cestujících byla na procházce na pevnině, takže se pak nemohli dostat na zpět na palubu. Jindy v průběhu oběda, oděn pouze v bederní roušce, obtěžoval cestující zpěvem písní kočovných nomádů nebo se dobýval do kajuty barové tanečnice a domáhal se soukromého představení. Naposledy pak v přístavišti vystřílel téměř celou zásobu barevných světlic, čímž zcela zmátl přístavní stráž.

První důstojník Cromwell se rozhodl, že kapitána opije a ten se pak svojí další nepředložeností „odrovná“ a diskvalifikuje v konkurzu sám. Pozval proto kapitána do baru na skleničku, přičemž se předem domluvil s domorodým barmanem Attou, že zatímco kapitánu bude nosit čistou whisky, jemu jen vychlazený čaj s aroma. Kapitán sice po čase cítil, že „už má dost“, že by měl přestat pít, ale nechtěl „odpadnout“ dříve než první důstojník a věřil, „že to zvládne“. Nakonec se ovšem opil tak, že vůbec nebyl schopen své jednání ovládat (jak bylo později znalce spolehlivě prokázáno).

V tomto stavu pak kapitán záměrně uzavřel pojistný ventil parního kotle, takže bezprostředně hrozil jeho výbuch, který by mohl nejen loď vážně poškodit nebo dokonce zcela zničit, ale i usmrtit nebo těžce zranit řadu cestujících i členů posádky. Katastrofě naštěstí zabránil včasný zásah všímavého topiče. Téhož večera a v témže duševním stavu kapitán kromě toho pod pohrůžkou hození přes palubu mezi krokodýly donutil domorodou pokojskou Rehamu, aby se před ním na kapitánském můstku svlékla.

Jak právně posoudíme jednání kapitána Browna a prvního důstojníka Cromwella? Odůvodněte.

④

Nebylo divu, že John Brown v konkurzu na funkci kapitána parníku Karnak neuspěl. V té době byl nadto obžalován z přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) TZ, kterého se měl dopustit tím, že na tržišti nečekaně vytrhl z ruky jedné z trhovkyň zdařilou napodobeninu prstenu faraona Tutanchamona, který pak v přístavišti prodal nezkušenému turistovi, a za utržené peníze si koupil dávku opia.

V hlavním líčení ovšem trhovkyně překvapivě uvedla, že Brown, aby se prstenu zmocnil, ji nejdříve rukou několikrát udeřil do obličeje. Soud tuto skutečnost sice zaprotokoloval, avšak nikterak na ni nereagoval a Brownův čin v rozsudku nakonec kvalifikoval v souladu s obžalobou jako krádež, přičemž v odůvodnění se o napadení trhovkyně dokonce vůbec nezminil.

Státní zástupce proto včas a řádně podal odvolání v neprospěch Browna. Navrhoval opětovné vyslechnutí Browna a trhovkyně, a dále jednoho nového svědka, kterého se podařilo najít až po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně, a který úder rukou do obličeje viděl. Ve svém odvolání se domáhal změny právní kvalifikace činu na trestný čin loupeže, neboť ke zmocnění se prstenu použil Brown násilí.

Odvolací soud ve veřejném zasedání proto znovu podrobně vyslechl Browna, který se nakonec k použití násilí kajícně doznal, a dále trhovkyni a nově navrhovaného svědka, kteří použití násilí potvrdili. Na základě takto provedených důkazů odvolací soud výrok o vině i o trestu z rozsudku soudu prvního stupně zrušil a sám rozhodl tak, že Browna uznal vinným loupeží a zpřisnil mu i trest.

Bylo to správné? Odůvodněte.

⑤

Předpokládejme, že domorodý barman Atta byl trestně stíhán (nikoliv však vazebně) za to, že „kšeftoval“ s alkoholem, který měl na palubě parníku v baru v hojné míře k dispozici, avšak jehož požívání bylo na pevnině přísně zakázáno. Za přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1 TZ byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců a trestu zákazu činnosti na dobu 4 let. Atta disciplinovaně nastoupil výkon trestu odnětí svobody ihned poté, co odsuzující rozsudek nabyl právní moci. Přesně po 10 měsících byl z výkonu trestu odnětí svobody „za dobré chování“ podmíněně propuštěn na zkušební dobu 3 let. Po svém propuštění vedl řádný život, vyhověl všem uloženým podmínkám a celý trest zákazu činnosti řádně vykonal. Nic mimořádného však v té době neučinil.

Kdy nejdříve po dni jeho podmíněného propuštění může nastat stav, že se na něj bude hledět jako na osobu, která nebyla odsouzena (abstrahujeme-li od možnosti milosti a amnestie)? Odůvodněte.

⑥

Proti dosud netrestanému domorodému fakírovi Youssefovi bylo vedeno trestní řízení pro skutek záležející v tom, že týral hladem kobru, se kterou vystupoval před užaslými turisty. V důsledku toho vyhladovělá kobra neměla dost sil jej uštknout a jenom se mátožně kývala ze strany na stranu. Jeho čin byl kvalifikován jako přečin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ. Soud při přezkoumání obžaloby a spisu ovšem spolehlivě zjistil, že záznam o zahájení úkonů trestního řízení v této trestní věci byl učiněn až za 5 let a 3 měsíce ode dne, kdy ke skutku došlo.

Jak na toto zjištění soud zareaguje? Odůvodněte.

* * *

SMRT NA NILU

Řešení

Poznámka:

Mezitulky a text psaný kurzivou nejsou součástí řešení. Slouží jen pro lepší orientaci studentů.

①

Simon spáchal ve vícečinném souběhu zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 2, 3 písm. j) TZ a pokus přečinu krádeže podle § 21 odst. 1, § 205 odst. 1 písm. a), odst. 3 TZ.

Odůvodnění vraždy podle § 140 odst. 2 TZ

Simon se rozhodl, že svoji manželku Linnet usmrtí, aby získal její majetek, a proto si legálně předem opatřil revolver, lahvičku červeného inkoustu a společně s Jacquelin celý čin naplánovali. Simon tedy Linnet usmrtil „po předchozím uvážení“ ve smyslu § 140 odst. 2 TZ. (Jde zde o racionální „chladnokrevné“ jednání na základě předchozího plánu, zahrnujícího nejen vlastní provedení, ale rovněž přípravu.)

Odůvodnění vraždy podle § 140 odst. 3 TZ

Simon úmyslně Linnet usmrtil v úmyslu získat její velký majetek, tedy v úmyslu „získat pro sebe majetkový prospěch“ ve smyslu § 140 odst. 3 písm. j) TZ.

Odůvodnění vraždy jako zvlášť závažného zločinu

Trestný čin podle § 140 odst. 3 TZ je trestným činem úmyslným (úmysl je výslovně uveden jako jeho zákonný znak) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 20 let, tedy převyšující 10 let. Podle § 14 odst. 3 TZ se proto jedná o zvlášť závažný zločin.

Odůvodnění krádeže podle § 205 odst. 1 TZ

Teprve po Linnetině usmrcení Simona napadlo, že aby od sebe odvrátil případné podezření, bude předstírat loupež, a proto vzal ze šperkovnice perlový náhrdelník, který si ovšem nechtěl ponechat, ale chtěl se jej ihned zbavit tak, že jej vyhodí do Nilu. Jestliže tedy Simon náhrdelník vzal, v úmyslu se jej zbavit, tj. nakládat s ním jako vlastník, jednal v úmyslu si jej přisvojit. Jde proto o trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 TZ.

(O „přisvojení“ jde totiž například i tehdy, když pachatel věc po činu poškodí, znehodnotí nebo zničí. Vyhození náhrdelníku do řeky, je tak dispozičním úkonem s majetkem, který náleží pouze vlastníku.)

Odůvodnění krádeže podle § 205 odst. 3 TZ

Simon věděl, že hodnota náhrdelníku je 120.000 Kč. Krádež věci takové hodnoty představuje podle § 138 odst. 1 písm. c) TZ způsobení větší škody. Simon tak zamýšlel spáchat krádež podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 3 TZ.

Odůvodnění pokusu

Vynětí náhrdelníku ze šperkovnice v úmyslu jej odnést z kajuty je jednání, které přímo směřuje k tomu, aby si Simon zjednal možnosti s věcí trvale disponovat, tedy jednání přímo směřující ke zmocnění se cizí věci v úmyslu si ji přisvojit. (Jde proto o činnost, již Simon již započal uskutečňovat jednání popsané v objektivní stránce skutkové podstaty krádeže; začal si možnost

dispozice s náhrdelníkem vytvářet – tj. započal se věci „zmocňovat“). Jde tedy o **jednání bezprostředně směřující ke zmocnění se cizí věci, tedy k dokonání**. K dokonání činu (ke zjednání si možnosti s náhrdelníkem disponovat s vyloučením oprávněné osoby) však nedošlo, a to proto, že náhrdelník se přetrhl a perly zůstaly v kajutě na podlaze. Jednání tak bylo **ukončeno** ve stadiu **pokusů** podle **§ 21 odst. 1 TZ**.

Odůvodnění krádeže jako přečinu

Krádež podle § 205 odst. 1 písm. a), 3 TZ je podle § 13 odst. 2 TZ trestným činem úmyslným a zákon na ni stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 5 let, tedy nepřevyšující 5 let. Podle **§ 14 odst. 2 TZ** se proto jedná o **přečin**.

Odůvodnění souběhu

Jeden **skutek** je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele (všech jednání pachatele), které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva. Simon se nejprve rozhodl (pojal vůli) usmrtit Linnet a tuto vůli projevil **výstřelem z pistole**, jímž Linnet způsobil smrt a porušil tak zájem na **ochraně života člověka**. Teprve poté se rozhodl (pojal vůli) zmocnit se perlového náhrdelníku a tuto vůli projevil tím, že jej **vyňal ze šperkovnice** v úmyslu vynést jej z kajuty a hodit jej do Nilu a ohrozil tak zájem na **ochraně cizího majetku**. Jedná se proto o **dva samostatné skutky**.

Ze zadání lze spolehlivě dovodit, že oba skutky Simon spáchal dříve, než byl za některý z nich vyhlášen odsuzující rozsudek (**§ 43 odst. 2 TZ**). Jedná se proto o souběh, a to **souběh vícečinný**.

Závěr

Simon tedy:

- jednak jiného úmyslně usmrtil po předchozím uvážení a v úmyslu získat majetkový prospěch,
- jednak uskutečnil jednání, které bezprostředně směřovalo k dokonání trestného činu spočívajícího v přisvojení si cizí věci tím, že se jí zmocní, a způsobí tak na cizím majetku větší škodu, jehož se dopustil v úmyslu jej spáchat, avšak k jeho dokonání nedošlo.

②

Emily spáchala pomoc (účastenství ve formě pomoci) podle § 24 odst. 1 písm. c) TZ k pokusu zvláště závažného zločinu loupeže podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1 TZ a k přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 TZ.

Odůvodnění pomoci

Emily věděla, že Jacqueline potřebuje Poirota uspat tím způsobem, že mu uspávací prostředek nenápadně nalije do jeho nápoje, aby poté, až jej vypije a tvrdě usne, mohla vniknout do jeho kajuty, zmocnit se lahvičky s červeným inkoustem a odnést ji.

Opatření uspávacího **prostředku v úmyslu umožnit** Jacqueline **spáchání činu**, tj. vniknout do kajuty a získat lahvičku s inkoustem, je **pomocí** ve smyslu **§ 24 odst. 1 písm. c) TZ**.

Odůvodnění splnění podmínky akcesority účastenství

Jacqueline skutečně uspávací prostředek, který jí Emily opatřila, **nalila** Poirotovi **do nápoje** v úmyslu jej uspat, aby pak mohla vniknout do jeho kajuty a zmocnit se lahvičky.

Jde o **jednání bezprostředně směřující** k uvedení Poirota do stavu bezbrannosti a k porušení zájmu na ochraně jeho osobní svobody a zejména svobody rozhodování, avšak **k dokonání činu**, tj. k dosažení stavu bezbrannosti a k porušení zájmu na ochraně svobody člověka však **nedošlo**. Jde tedy o jednání ve stadiu **pokusu podle § 21 odst. 1 TZ**. Byl tedy splněn požadavek akcesority účastenství (viz **návěti § 24 odst. 1 TZ**).

Odůvodnění násilí

Podle **§ 119 TZ** je trestný čin spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel **uvedl do stavu bezbrannosti lstí**. Nalítí uspávacího prostředku do Poirotova likéru v úmyslu, aby tvrdě usnul a Jacquelin tak mohla vniknout do jeho kajuty a zmocnit se lahvičky s inkoustem, je **lstivé uvedení** osoby **do stavu bezbrannosti**, a tedy **užitím násilí proti člověku**.

Odůvodnění loupeže podle § 173 odst. 1 TZ

Užití násilí proti člověku v úmyslu zmocnit se lahvičky s inkoustem, která je pro pachatele cizí věcí, je proto **užitím násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci**, a tedy **loupeží podle § 173 odst. 1 TZ**.

Odůvodnění loupeže jako zvlášť závažného zločinu

Trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 TZ je trestným činem úmyslným (úmysl je výslovně uveden jako jeho zákonný znak) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 10 let, tedy nejméně 10 let. Podle **§ 14 odst. 3 TZ** se proto jedná o **zvlášť závažný zločin**.

Odůvodnění pokusu

Poirot likér s uspávacím prostředkem nevypil, spánek pouze předstíral a do stavu bezbrannosti tedy nebyl uveden. Jednání Jacqueline záležející v tom, že **uspávací prostředek nalila do likéru** a podala Poirotovi **v úmyslu**, aby jej vypil a **tvrdě usnul**, je **jednáním bezprostředně směřujícím** k tomu, aby **uvedla** Poirota **do stavu bezbrannosti** a porušila tak zájem na ochraně jeho osobní svobody a zejména svobody rozhodování. **K dokonání**, tj. k dosažení stavu bezbrannosti a k porušení zájmu na ochraně svobody člověka, však **nedošlo**. Jde tedy o jednání ve stadiu **pokusu** podle **§ 21 odst. 1 TZ**.

Odůvodnění porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 TZ

Kajuta na lodi (*obdobně jako například pokoj v hotelu*) je **obydlím** ve smyslu **§ 133 TZ**, neboť se jedná o „**jinou prostorou sloužící k bydlení**“, ve které její uživatel realizuje své soukromí. Vniknutí do kajuty proto naplňuje znaky trestného činu **porušování domovní svobody** podle **§ 178 odst. 1 TZ**.

Odůvodnění porušování domovní svobody podle § 178 odst. 2 TZ

Vypáčení zámku dveří kajuty je **překonáním překážky**, jejímž účelem je **zabránit vniknutí** ve smyslu **§ 178 odst. 2 TZ**.

Odůvodnění porušování domovní svobody jako přečinu

Trestný čin podle § 178 odst. 2 TZ je podle § 13 odst. 2 TZ trestným činem úmyslným a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 3 let, tedy převyšující 5 let. Podle **§ 14 odst. 2 TZ** se proto jedná o **přečin**.

Odůvodnění souběhu

Jeden **skutek** je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele (všech jednání pachatele), které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva.

Emily opatřila a předala Jacqueline uspávací prostředek, aby jí mohla Poirotu uspat a mohla tak vniknout do jeho kajuty a získat lahvičku s inkoustem. **Opatření a předání uspávacího prostředku** tak bylo jednáním, kterým Emily **umožnila** Jacquelin **spáchání trestných činů** (viz shora). Jedná se proto o **jediný skutek**.

Závěr

Emily tedy jako pomocník opatřením prostředku úmyslně umožnila jinému spáchání úmyslných trestných činů záležejících

- jednak v jednání, které bezprostředně směřovalo k dokonání trestného činu spočívajícího v uvedení jiného do stavu bezbrannosti lští, tedy v užití násilí proti jinému, a to v úmyslu zmocnit se cizí věci, jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, avšak k jeho dokonání, spočívajícím v uvedení jiného do stavu bezbrannosti lští, tedy v užití násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, nedošlo,
- jednak v neoprávněném vniknutí do obydlí jiného překonáním překážky, jejímž účelem je zabránit vniknutí.

③

**Kapitán Brown spáchal přečin opilství podle § 360 odst. 1 TZ.
První důstojník Cromwell se žádného trestného činu nedopustil.**

➤ Pokud jde o kapitána Browna:

Odůvodnění alkoholu jako návykové látky

Alkoholické nápoje obsahují alkohol, který je podle **§ 130 TZ návykovou látkou**.

Odůvodnění stavu nepřičetnosti

Stav, ve kterém kapitán **nebyl vůbec schopen ovládat své jednání**, představuje podle **§ 26 TZ stav nepřičetnosti**. (*Kapitán Brown si jej přivodil konzumací (požitím) alkoholu, kterou se dostal do stavu prosté opilosti, tedy způsobil si tím duševní poruchu vyplývající z duševní nemoci spočívající v opojení návykovou látkou – alkoholem.*)

Odůvodnění kvazideliktů

Ve stavu nepřičetnosti se kapitán dopustil jednání, záležejícího v tom, že záměrně uzavřel pojistný ventil parního kotle, takže bezprostředně hrozil jeho výbuch, který by mohl nejen loď poškodit nebo zničit, ale i usmrtit nebo těžce zranit řadu cestujících i členů posádky, tedy **způsobil obecné nebezpečí** tím, že „jiným nebezpečným jednáním“ **vydal lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu**. Takové jednání (kvazidelikt) má jinak znaky **zločinu obecného ohrožení** podle **§ 272 odst. 1 al. 1 TZ**.

(*Obecně ohrožovací následek byl nepochybně naplněn v obou jeho variantách, konkrétní nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví hrozilo lidem, tj. nejméně 7 osobám [šlo o parník plný lidí – posádky a cestujících], stejně tak hrozila na cizím majetku [kapitánovi loď nepatřila]*)

škoda velkého rozsahu, tj. nejméně 10 milionů Kč [šlo o luxusní parník pro přepravu mnoha cestujících s kajutami, je zřejmé, že jeho hodnota musí výrazně převyšovat uvedenou částku]).

V témže duševním stavu pod pohrůžkou hození přes palubu mezi krokodýly donutil domorodou pokojskou Rehamu, aby se před ním na kapitánském můstku svlékla, tedy jiného pohrůžkou násilí donutil k obnažování. Takový čin (kvazidelikt) má jinak znaky přečinu sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 1 al. 1 TZ.

Odůvodnění opilství jako přečinu

Kapitán věděl, že požívá alkoholické nápoje. Cítil, „že už má dost“, ale v jejich požívání pokračoval, protože nechtěl „odpadnout“ dříve, než první důstojník a spoléhal na to, „že to zvládne“, tedy spoléhal bez přiměřených důvodů. Kapitán se tedy do stavu nepřičetnosti přivedl požíváním alkoholických nápojů z vědomé nedbalosti (§ 16 odst. 1 písm. a/ TZ).

V tomto stavu pak kapitán spáchal jednak čin jinak trestný (kvazidelikt) obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 al. 1 TZ, jednak čin jinak trestný (kvazidelikt) sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 1 al. 1 TZ.

Jelikož se kapitán do stavu nepřičetnosti přivedl z nedbalosti (viz shora) bude podle § 14 odst. 2 TZ trestný čin opilství přečinem.

Odůvodnění skutku

Jde zde o jeden skutek, kterým byl spáchán jeden trestný čin opilství podle § 360 odst. 1 TZ, neboť všechny navazující kvazidelikty (činy jinak trestné) spáchané v jediném stavu prosté opilosti, je třeba posuzovat jako jediné (souvislé) jednání naplňující znaky téže skutkové podstaty trestného činu opilství.

Kapitán Brown tedy

- se požitím návykové látky přivedl z nedbalosti do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustil činu jinak trestného (a sice obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 al. 1 TZ a sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 1 al. 1 TZ).

➤ Pokud jde o prvního důstojníka Cromwella:

(Je pravda, že první důstojník Cromwell měl úmysl kapitána opít a počítal s tím, že kapitán v opilosti vyvede opět nějakou nepředloženost.

Jednání prvního důstojníka záležející v tom, že kapitána pozval na skleničku a poté s ním v podstatě „soutěžil“, kdo víc vydrží, a to v „naději“, že se kapitán přivede do stavu opilosti a v tomto stavu vyvede nějakou nepřístojnost, by se zdánlivě mohlo jevit jako účastenství ve formě návodu nebo pomoci, případně jako nepřímé pachatelství.)

Odůvodnění vyloučení účastenství na trestném činu opilství

Jakékoliv formy účastenství však musí vždy směřovat k určitému (alespoň v typových rysech určenému) trestnému činu. První důstojník věděl, že kapitán v opilosti zpravidla vyvede „nějakou nepředloženost“, avšak tyto „nepředloženosti“, které kapitán v minulosti v opilosti provedl, byly vždy různé povahy (znemožnění cestujícím nastoupit na loď, obtěžování cestujících zpěvem, dobývání se do kajuty tanečnice, odpalování světlic) a zdaleka ne vždy by je bylo možno posoudit vůbec jako trestný čin, často se jednalo o přestupky nebo jenom o nevhodné chování. Proto první důstojník neměl a nemohl mít konkrétní představu o budoucím

chování kapitána, tím méně představu o konkrétním trestném činu (alespoň v typových znacích určenému), který kapitán ve stavu podnapilosti možná spáchá.

Odůvodnění vyloučení nepřímého pachatelství kvazideliktu

První důstojník Cromwell se ovšem nedopustil ze shora rozvedených důvodů ani shora popsaných činů jinak trestných (obecného ohrožení a sexuálního nátlaku) jako nepřímý pachatel za využití kapitána Browna jako tzv. živého nástroje, protože jeho záměrem nebylo přivodit kapitánu Brownovi nepřítelství a využít ji pro své vlastní trestné činy obecného ohrožení či sexuálního nátlaku, protože o budoucím konkrétním jednání kapitána Browna ve stavu opilosti totiž první důstojník Cromwell neměl žádnou představu.

Závěr

Za této situace není možno uvedené jednání prvního důstojníka Cromwella posoudit ani jako účastenství (ať již ve formě návodu nebo pomoci) na trestném činu opilství kapitána Browna (viz shora), ani jako nepřímé pachatelství jím provedených činů jinak trestných.

(Opilství je zvláštním deliktem, který je vlastnoruční a který tak není možno spáchat ve spolupachatelství ani nepřímým pachatelem. Vyloučeno je ovšem také jakékoliv účastenství na něm [a to i ze shora uvedených důvodů].)

④

Rozhodnutí odvolacího soudu bylo v rozporu s § 259 odst. 5 písm. b) TŘ.

Odůvodnění loupeže podle § 173 odst. 1 TZ

Opakované udeření trhovkyně rukou do obličeje je použití fyzického násilí proti tělu člověka s cílem překonat jeho kladený nebo očekávaný odpor. Jedná se proto o násilí. Použití násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci (prstenu) tak naplňuje zákonné znaky trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ a nikoliv krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) TZ.

Odůvodnění loupeže jako zvlášť závažného zločinu

U trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ je úmyslné zavinění výslovně uvedeno ve znacích tohoto trestného činu. Na tento trestný čin stanoví zákon trest odnětí svobody s horní hranicí 10 let, tedy nejméně 10 let. Podle § 14 odst. 3 TZ se tak jedná o zvlášť závažný zločin.

Odůvodnění možnosti apelace

Podle § 259 odst. 3 TŘ se odvolací soud může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, jestliže provede znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení, resp. pokud provede důkazy nové. Jinak řečeno, podle tohoto ustanovení může odvolací soud sám ve věci rozhodnout, je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl důkazy provedenými před odvolacím soudem doplněn nebo i změněn. Za situace, kdy se Brown k použití násilí sám doznal a použití násilí potvrdila i trhovkyně a svědek, mohl odvolací soud ve věci sám rozhodnout.

Odůvodnění možnosti změny v neprospěch

Podle § 259 odst. 5 TŘ může odvolací soud změnit rozsudek v neprospěch obžalovaného jen na základě odvolání státního zástupce, jež bylo podáno v neprospěch obžalovaného. Odvolání podal státní zástupce v neprospěch obžalovaného. Odvolací soudu tedy mohl zpřísnit právní kvalifikaci i trest.

Odůvodnění výjimky z možnosti apelace

Avšak podle § 259 odst. 5 písm. b) TŘ může odvolací soud uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem, jen pokud jej takovým trestným činem mohl uznat vinným již soud prvního stupně.

Již soud prvního stupně mohl obžalovaného uznat vinným těžším trestným činem, pokud by

- a) již v obžalobě byl skutek posouzen jako takový těžší trestný čin (tj. podle přísnějšího ustanovení zákona),
- b) obžalovaný byl soudem prvního stupně upozorněn na možnost posuzování skutku jako takového těžšího trestného činu (tj. podle přísnějšího ustanovení zákona).

Ze zadání otázky vyplývá, že v obžalobě byl skutek posouzen jako přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) TZ. Ze zadání rovněž vyplývá, že soud prvního stupně na tvrzení trhovkyně o použití násilí „nikterak nereagoval“, tj. že neupozornil obžalovaného na možnost přísnějšího právního posouzení skutku. Proto soud prvního stupně nemohl sám obžalovaného uznat vinným těžším trestným činem (tj. loupeží). Proto ani odvolací soud nemůže využít možnost, kterou mu trestní řád (jako projev apelačního principu) dává v § 259 odst. 3 TŘ, tj. po provedení potřebných důkazů ve veřejném zasedání rozhodnout sám ve věci na základě změněného skutkového stavu.

(Odvolacímu soudu by za dané situace nezbylo, než rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d) TŘ zrušit a věc podle § 259 odst. 1 TŘ vrátit tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí se závazným právním názorem [§ 261 odst. 1 TŘ], neboť zjištěnou vadu nelze odstranit ve veřejném zasedání o odvolání.)

⑤

Na Attu se bude hledět, jako by nebyl odsouzen, nejdříve po 4 letech od jeho podmíněného propuštění, kdy soud jeho odsouzení může nejdříve zahladit - § 74 odst. 1, 2, § 91 odst. 1, 2, § 105 odst. 1 písm. d), odst. 4, 5, 6, § 106 TZ.

Odůvodnění možnosti zahlazení, pokud by byl uložen pouze trest odnětí svobody

Podle § 91 odst. 1 TZ jestliže podmíněně propuštěný vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se ve zkušební době osvědčil. Takto může soud rozhodnout nejdříve po uplynutí zkušební doby, tj. po 3 letech od podmíněného propuštění.

Podle § 91 odst. 2 TZ vyslovil-li soud, že se podmíněně propuštěný osvědčil, má se zato, že trest byl vykonán dnem, kdy byl podmíněně propuštěn.

Podle § 105 odst. 4 TZ se pro účely doby potřebné pro zahlazení odsouzení vychází z délky skutečného výkonu trestu. To znamená v daném případě z délky výkonu trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců.

Podle § 105 odst. 1 písm. d) TZ soud zahladí odsouzení, vedl-li odsouzený po výkonu trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců řádný život nepřetržitě po dobu nejméně 3 let.

Pokud by Attovi byl uložen pouze trest odnětí svobody, mohl by soud o jeho zahlazení rozhodnout nejdříve po 3 letech od jeho podmíněného propuštění.

Odůvodnění fikce neodsouzení, pokud by byl uložen pouze trest zákazu činnosti

Podle § 74 odst. 1 TZ se do výkonu trestu zákazu činnosti nezapočítává doba výkonu trestu odnětí svobody. To znamená, že počátek výkonu trestu zákazu činnosti nastal až po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Podle § 74 odst. 2 TZ byl-li trest zákazu činnosti vykonán, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

Pokud by Attovi byl uložen pouze trest zákazu činnosti, zákonná fikce neodsouzení by nastala nejdříve po 4 letech od jeho podmíněného propuštění.

Odůvodnění splnění podmínky neodsouzení u celého odsouzení

Z ustanovení § 105 odst. 5, 6 TZ vyplývá, že bylo-li pachateli uloženo více trestů vedle sebe, nelze (celé) odsouzení zahladit dříve, pokud neuplynula doba pro zahladění toho trestu, k jehož zahladění zákon stanoví dobu nejdelší, resp. pokud u některého trestu nenastane účinek (zákonná fikce), že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

To znamená, že ačkoliv samotný trest odnětí svobody by mohl být zahladen již po 3 letech od podmíněného propuštění, nemůže být celé odsouzení soudem zahladeno dříve, dokud ohledně uloženého trestu zákazu činnosti nenastane účinek, že se na pachatele hledí, jako by odsouzen nebyl, tj. před uplynutím 4 let od podmíněného propuštění.

Podle § 106 TZ bylo-li odsouzení zahladeno, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

⑥

Samosoudce usnesením trestní stíhání zastaví podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

Odůvodnění promlčení

Na trestný čin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí 3 let.

Podle § 34 odst. 1 písm. d) TZ činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně 3 léta, trestní odpovědnost za takový trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby 5 let.

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení v této věci byl vydán až po 5 letech a 3 měsících od spáchání činu, tedy po uplynutí pětileté promlčecí doby.

Z povahy věci plyne, že k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 TŘ) a k podání obžaloby (§ 176 a násl. TŘ), případně ke sdělení podezření (§ 179a odst. 3 TŘ) a k doručení návrhu na potrestání soudu (§ 179c a násl. TŘ), muselo dojít až po zahájení úkonů trestního řízení, tedy v době, kdy trestní odpovědnost za předmětný trestný čin již zanikla promlčením.

Odůvodnění příslušnosti samosoudce

Na trestný čin týrání zvířat podle § 302 odst. 1 TZ je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí 3 let.

Podle § 314a odst. 1 TŘ o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, koná řízení samosoudce.

Podle § 314c odst. 1 TŘ samosoudce obžalobu ani návrh na potrestání předběžně neprojednává, přezkoumá ji však z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 a § 186 TŘ (tj. ze stejných hledisek, jako obžalobu přezkoumává předseda senátu).

Odůvodnění rozhodnutí samosoudce

Zánik trestní odpovědnosti promlčením je důvodem nepřípustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

V přípravném řízení by toto zjištění bylo důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) TŘ.

Při předběžném projednání obžaloby by toto zjištění bylo důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 188 odst. 1 písm. c) TŘ.

Podle § 314c odst. 1 písm. a) TŘ učiní samosoudce některá z rozhodnutí uvedených v ustanovení § 188 odst. 1 písm. a) až f).

Samosoudce tedy trestní stíhání zastaví podle § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d), § 11 odst. 1 písm. b) TŘ.

* * *